

B

Avsändare:

Farsta Hembygdsförening

Torsbygatan 24

123 41 Farsta

Begränsad eftersändning. Vid definitiv eftersändning återsändes försändelsen med ny adress på baksidan

SVERIGE



PORTO BETALT

Ordföranden har ordet

Nu är det mycket på gång...

Jag hoppas ni har haft fina helger och jag önskar er en god fortsättning på 2016. Tiden går fort och nu är vi redan inne i ett nytt verksamhetsår.

Vi fick till slut en riktig vinter med snö och kyla. Det blir fina innesittarkvällar och då kan vi grotta ner oss i vår historia. I detta nummer finns ett fint dokument om gamla Ågestabron som vi fått av en av våra medlemmar, läs mer om det på sidorna 6-7.

Har du något i dina gömmor så delge gärna hembygdsförening det så vi kan dokumentera och delge intresserade den informationen.

I skrivande stund har jag gjort sista utkastet av vår verksamhetsberättelse inför årsmötet. Det är roligt att göra en tillbakablick på året som gått. Min summering är att vi gjort mycket och fått fina resultat.

Jag hoppas att just du kommer på årsmötet! Det är där vi i styrelsen får höra vad du tycker om vår verksamhet

och vad du vill vi ska genomföra. Styrelsen arbetar för de uppdrag de får av årsmötet. Men vi hittar på en hel del aktiviteter själva också.

I juni blir det en ny Farstafestival där vi så klart ska vara med! Hör av dig om du vill vara med och hjälpa till. Mina erfarenheter från alla engagemang vi genomfört är att det är jättekul och uppskattat av besökarna.

Valberedningens arbete pågår för fullt. Det är roligt att vara med i styrelsen och delta i alla aktiviteter och inte minst all den information man får. Vill du vara med i arbetet, (Du behövs!), hör av dig till valberedningen eller någon i styrelsen

Ha det gott så ses vi på årsmötet!
Elisabeth

Adressändring?

Glöm inte bort att meddela hembygdsföreningen om du har flyttat. Vi får alltid några försändelser i retur vid varje utskick och vi tycker det är synd om du inte får din tidning Hembygdsnytt och annan information.

Årsavgiften 2016

Årsavgiften för 2016 är 200 kronor. Årsavgiften ska vara inbetald till hembygdsföreningens plusgirokonto 98 85 61-7 senast den sista mars. Använd gärna det tryckta inbetalningskortet i denna tidning.

Farsta Hembygdsförenings styrelse 2015



Elisabeth Gustavsson
ordförande



Stig Färndahl
vice ordförande



Birgitta Wiklund
kassör



Hans Ahlgren
ledamot



Jonas Jansson
suppleant

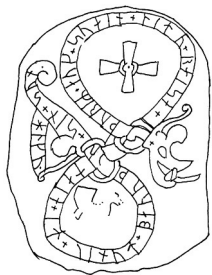


Annika Sherwin
suppleant

Farsta Hembygdsförening
Torsbygatan 24
123 41 Farsta

Besöksadress: Torsbygatan 24
Plusgiro: 98 85 61-7
Email: farsta.hembygdsforening@gmail.com

Kontaktpersoner & telefonnummer:
Elisabeth Gustavsson (ordförande) 070-594 20 21
Hans Ahlgren (programgruppsansvarig) 073-638 34 58



Runstenen vid Farsta Gård

HEMBYGDSNYTT

Informationsblad för Farsta Hembygdsförening

Nr 1

Februari 2016

Årgång 26

ÅRSMÖTE MED KAFFE OCH TÅRTA I TUBEN



Hembygdsföreningens årsmöte blir även i år extra festligt. Som vanligt!!!

Efter tvenne tidigare jubiléer (föreningen 30 år och detta blad 25 år) har det blivit något av en tradition med tårtkalas i samband med årsmötet. Så även i år!

Alla medlemmar är välkomna till sedvanligt kalasårsmöte, som även i år äger rum i Aktivitetshuset Tuben i Farsta Centrum, torsdagen den 17 mars klockan 19.00. *Väl mött!* **Se vidare sidorna 12-15**



**Ett litet Värmland
på Farstanäset** Sid 8-9



**När Tallkrogen var
nybyggarland** Sid 2-5



Brobyggarna i Ågesta

Ett mycket intressant och värdefullt tidsdokument har kommit i Hembygdsföreningen ägo, till följd av en generös donation från vår medlem Kjell Lundgren.

Det är skriften "Tre Broar", utgiven av byggnadsentreprenören L.E. Hellstedt &

Co. i Stockholm, som uppförde den ursprungliga Ågestabron i trä. Arbetet klarades av på mindre än ett halvår 1924.

Pålsundsbron och Drottningholmsbron byggdes också av samma firma och dokumenteras i samma skrift. **Sid 6-7**

Glöm inte att betala medlemsavgiften för 2016!

sid 16

John "Pelle" Petterson berättar här om sitt Tallkrogen

Nedtecknat av Elisabeth Gustavsson

Kort presentation av Pelle, som egentligen heter John men alltid har kallats för Pelle.

– Du är en känd person även i Farsta. Vad är egentligen din bakgrund och ditt intresse för historien?

– Jag bor i Tallkrogen. Jag har många uppdrag i föreningslivet och nu sitter jag med i Stadsdelsnämnden som ersättare. Jag har sett hela Farsta växa upp.

– Jag har ett brinnande intresse för Farstas historia och har nu också skrivit om Farsta gårds historia. Jag är också med i Demokratirådet och är engagerad i att rädda Magelungen.



Tallkrogen i historiskt perspektiv

Mycket av det som finns i denna berättelse om Tallkrogen har Pelle dokumenterat i en skrift som heter "Tallkrogens trädgårdsstad, en historik från 1927". Vi har fått tillstånd att publicera de bilder som finns i denna skrift. Mycket av berättelsen är också från innehållet i skriften.

Hur bildades Tallkrogen och hur kom området till?

År 1927 när man började exploatera området kring Tallkrogen som då kallades Svinmyran, visste man inte att Tallkrogen skulle bli ett kulturområde där småhus skulle byggas. Av detta gamla område finns bara ett bevarat kulturhus kvar idag och det är Mossens gård.

Vad hände med området?

Stadsantikvarien anser Mossens gård vara av sådan kulturhistorisk betydelse att det är angeläget att bevara gården och finna lämplig användning av den.

Mossen förekommer på ekonomiska kartan 1867-71, som statortorp under gården Svinmyran, senare Svedmyran i Sophemsmossens norra kant. Senare avsöndrades stället och kallas 1892 för Hedvigslund och Måsen.

Ekonomibyggnaderna väster om boningshuset är synliga på foto från 1932. De revs för småstugestaden Tallkrogen som började byggas 1933. Den nu kvarstående byggnaden Mossens Gård torde härröra från den tid gården var arbetarbostad under Svinmyran på 1870-80 talen.

Framför huset står en ståtlig ek än idag. En utlöpare av Svedmyraskogen omger gården på norra och västra sidorna. Den nära anknytningen till naturen ger en fin miljö åt den lantliga byggnaden.

Mossens gård var dock inte det äldsta torpet, det var torpet Svinmyran från 1600-talet. Torpet låg i nuvarande kvarteret Fingersvampens södra del. Det var en bondgård som låg där nuvarande Rapphönsvägen finns.

Svinmyran klingade kanske inte så väl i moderna öron, varför namnet ändrades och stadsdelen istället fick heta Svedmyra.

Tallkrogen

Det fanns många namn att välja på när den nya stadsdelen skulle döpas. I en tvist om markgränser mellan Sköndals gård och Älvsjö gård i slutet av 1600-talet nämns namnet Tallkrogen.



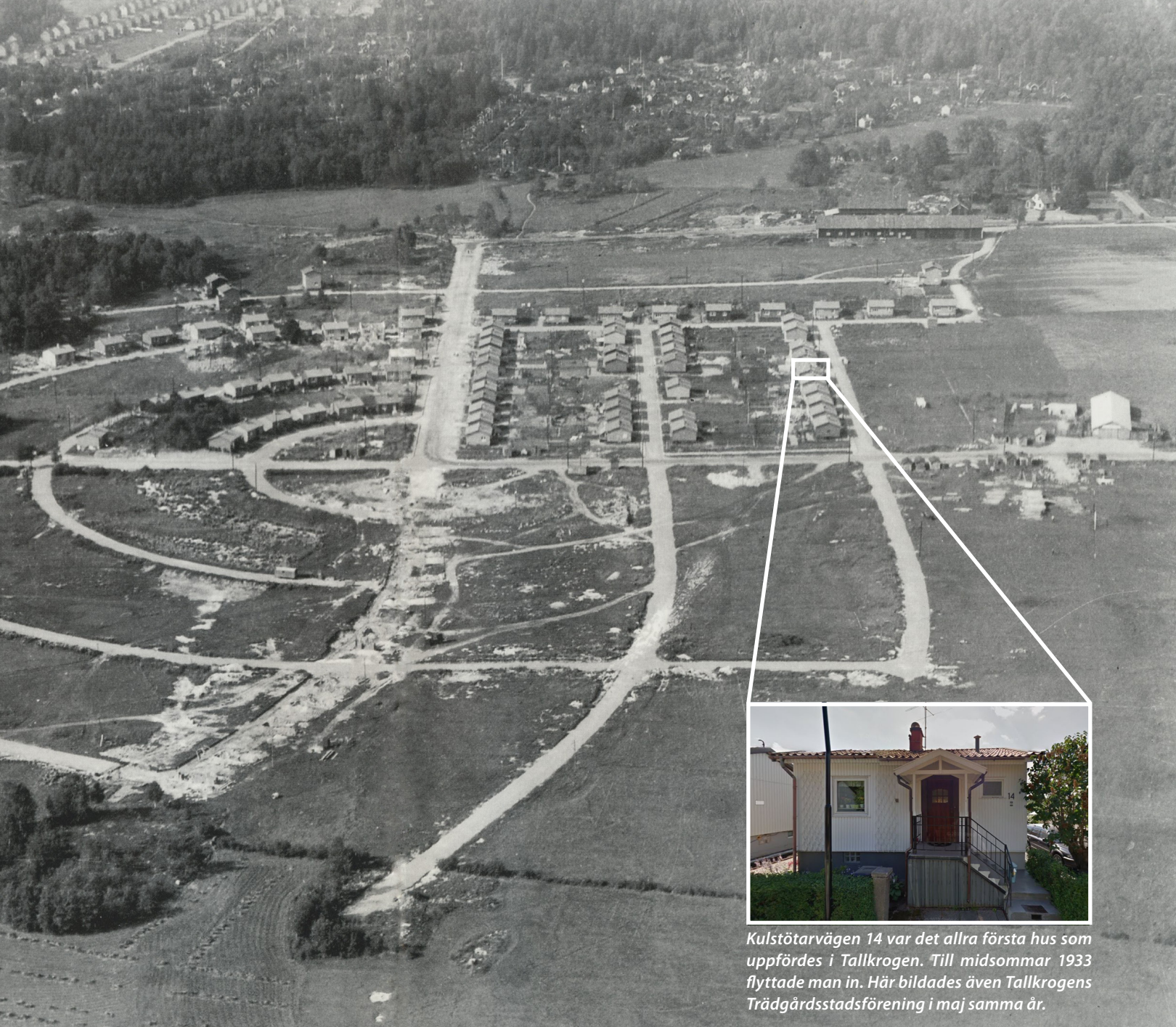
Mellan 1926-1934 kallades det nuvarande Tallkrogen för Herrängens gård, som låg där nuvarande Gubbängens centrum ligger.

Pottmyra eller Sophemsmossen var en myr eller mosse där nuvarande Tallkrogens centrum ligger vilken också gav namn åt Mossens gård. På en karta från 1892 kallas Mosses gård också Hedvigslund.

Lövlund var ett torp som låg vid nuvarande Diskusvägen där det fanns hästar, och ägaren var den som ursprungligen plogade gatorna i Tallkrogen med en tröplog.

Ja, vad har Tallkrogen fått sitt namn efter? I början av 1800-talet fanns tre värdshus med namnet Tallkrogen, alla belägna, strax söder om vår nuvarande stadsdelsgräns.

Ett av dem, Stora Tallkrogen värdshus ligger kvar än idag. Mitt över gatan på 50-talet låg ett zigenarläger med det



Kulstötärvägen 14 var det allra första hus som uppfördes i Tallkrogen. Till midsommar 1933 flyttade man in. Här bildades även Tallkrogens Trädgårdsstadsförening i maj samma år.

gamla zigenarberget, utefter nuvarande Bogårdsvägen.

De båda övriga värdshusen, Lilla Tallkrogen och Gamla Tallkrogen, låg utmed vägarna väster respektive söder om Nynäsvägen.

Det var på stora utvårdshuset Tallkrogen som den legendariske stortjuven Lasse-Maja festade om för sista gången, när han greps en januarikväll år 1813.

1905 köptes det som nu kallas för Tallkrogen av framsynta kommunalmän i Stockholms stad. Området var på 137 hektar och priset var 175 000 kronor dvs cirka 30 öre kvadratmetern.

Då Tallkrogen planerades beslöts att endast enplans och tvåplans småhus skulle byggas. Senare kom stadsplanen att ändras då kolonistugorna på Odlaängen vid nuvarande Högervägen försvann och man byggde flerfamiljshus där.

De första spadtagen

I början av april 1933 ägde de första tomtvisningarna rum och sedan dröjde det inte länge förrän arbetet påbörjades för vad som skulle bli de första småstugorna i Tallkrogen.

På tomten Kulstötärvägen 14 restes den första stugan redan den 8 maj. Till midsommar flyttade man in i huset.

Första året restes 68 stugor och året därpå 18 stycken. För att få börja bygga en småstuga måste man erlagga en kontantinsats till Småstugebyrån på 300 kronor och själva byggnadslånet var på 8 000 kronor för en hustyp V.

Det var mycket kostsamt på den tiden när normalinkomsten var omkring 1000-2000 kronor per år.

För att klara utgifterna fick man leva sparsamt men man blev sporrad av ett eget småhus och man gjorde det mesta av arbetet själv.

Husen uppvärmdes till största delen

av ved och koks med få undantag med gaseldade hus.

Söndagen den 14 maj 1933 kallades samtliga Tallkrogens nybyggare till ett möte vid den nyresta småstugan på Kulstötärvägen 14. Då bildades Tallkrogens Trädgårdsstadsförening.

Föreningen uppgift var första och främst att utgöra ett instrument för nybyggarna så att de gemensamt skulle kunna angripa den rad av praktiska problem som uppstod under byggtiden. Tallkrogen behövde sophämtning, bränsleförsörjning, postgång, affärer, kommunikationer, telefon mm.

Vad har mer hänt under alla dessa år?

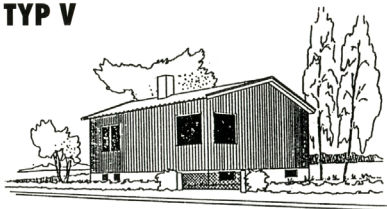
En fin fotbollsplan intill Nynäsvägen kommit till som heter Valsknopp. Den har en intressant historia.

Christianaedahl eller Wahlknop var 1804 namnet på ett nu sedan länge för

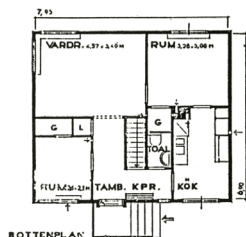


Mossens gård var ett statartorp som hörde till Svinmyrans gård.

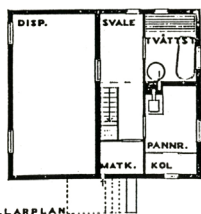
TYP V



Typ V, som är den minsta förekommande småstugutypen, innehåller tre rum och kök. I denna typ liksom i typerna VI och IX äro bostadsutrymmena förlagda i ett våningsplan. Dessa stugor i en våning äro både lätta att bygga och bekväma att bo i. Typ V har ända från sin tillkomst rönt stor efterfrågan. Byggnadskostnaden beräknas till c:a 12.500 kronor. Denna stugutyp kommer att uppföras dels på tomter av vanlig storlek om c:a 500 kvm, dels på mindre och billigare tomter om c:a 350 kvm. Genom att stugorna på de senare tomterna ej förses med gavelfönster och placeras med den ena gaveln i tomtragränsen, erhålles även på dessa tomter avskildhet från grannarna.



Bottenvåningen innehåller tre rum och kök, stora garderobsutrymmen och toaletterum. Minsta rummet kan ev. sammanslås med tamburen till en rymlig hall. Trappa leder från kapprummet ned till källaren.



Källarvåningen innehåller tvättstuga och pannrum, matkällare samt ett större disponibelt utrymme.

Typ V var den minsta sortens småhus, enplanshus på ca 50 m².

svunnet båtmanstorp. Namnet uttalas med betoning på den andra stavelsen.

Valknopsbacken upptecknades 1936 som namn på backen invid det då försvunna torpet. På en odaterad karta från omkring 1700 omtalas backen som backen Wahlknopp.

I en lantmäteriakt från 1712 finns en uppgift om en "orrlek på skogen och kallas Walknapp" I en annan akt från samma år återkommer en likartad formulering men namnet har där formen "Hwalsta Knapp"

Det egendomliga namnet har uppenbarligen från början varit knutet till ett skofferkast, det vill säga en hög av ris eller sten som uppstått på det sättet att man kastat en kvist eller sten när

man passerat en plats där någon gått en våldsamt död till mötes. Sådana högar har tidigare kallats bål.

Den nuvarande idrottsplatsen Valknopp blev sedermera en grusgrop. Ett litet torp med smedja låg där.

År 1940 började området att användas som avstjälningsplats för bland annat upphuggen asfaltsbeläggning, stubbar och ris samt diverse annan bråte.

Brännbart avfall eldade upp av Gattukontoret och eldarna kunde hållas brinnande i månader, så röken och lukten var mycket besvärande för de boende i Tallkrogen.

Lantegendomsavdelningen hade även upplåtit den södra delen av gro-



Det var inte ovanligt att hela familjen deltog i småhusbygget.



Nybyggarna tar sig en välbehövlig rast och vila i solskenet.

pen för uppförande av nio rykande kolmilor.

Efter några år blev Valknopp en bra idrottsanläggning och det fanns två lokala fotbollslag som spelade matcher där, Tallkungens FK och Tallkrogens IK. Nu heter planen Tallkrogens idrottsplats.

Blickar man tillbaka så var Valknopp en samlingsplats, på sommaren spelades fotboll och på vintrarna samlades ungdomar för att åka skridskor till långt in på småtimmarna.

Hur många bodde i Tallkrogen?

Ja hur många bodde i Tallkrogen, det byggdes ju för fulla muggar. Den 31 december 1936 fanns det inom Tallkro-



En del av Tallkrogens gator är utlagda som löparbanor runt en idrottsarena eller stadion, och kallas därför för Olympiaområdet.



Grannar blev vänner och hjälptes ofta åt med varandras byggen.



1935 underlättade en ny busshållplats livet för Tallkrogenborna.

gens småstugeområde 258 vuxna män och 123 pojkar under 18 år, samt 254 kvinnor och 94 flickor under 18 år som var mantalsskrivna där, totalt 729 personer.

Det finns idag 1058 småstugor som räknas till Tallkrogens Trädgårdsstadsförening. Många har bott i Tallkrogen i hela sitt liv och minns när man fick gå till Sockenvägen i Enskede för att ta 8:ans spårvagn till slutstationen vid Slussen. På 50-talet kom tunnelbanan. Strax innan där Lingvägen slutade och där man sedermera byggde Gubbängens station.

Under hösten 1942 kunde den första affärsfastigheten vid Tallkrogsplan tas i bruk. Den inrymde tobaksaffär samt

ett provisoriskt postkontor i södra gaveln. Allt eftersom Tallkrogens centrum färdigställdes tillkom hembageri, skomakeri, fisk- och grönsaksaffär, cykelverkstad, sportaffär, radioaffär, färg- och järnhandel samt frisör.

Pelle, vad är Tallkrogens Trädgårdsstadsförening?

Föreningen bildades den 14 maj 1933. Den har funnits sedan Tallkrogen började byggas. Behovet av en organisation för småhusägarna är större än någonsin. Föreningens syfte är att tillvarata alla medlemmars intresse. Både triviala frågor som trafik, snöröjning, sophämtning och kontakter med politiker och myndigheter.

Slutord

Tack Pelle, nu vet vi lite mer om Tallkrogen. Det du berättat om har du bland annat fått reda på genom muntliga och skriftliga uppgifter samt bildmaterial från Stockholms Stadsmuseum och småhusavdelningen vid Stockholms fastighetskontor.

Det får mig att tänka på vilket fantastiskt kulturarv vi har genom våra arkiv. Jag hoppas att våra digitala aktiviteter och lagring av information inte kommer att utarma våra arkiv för då försvinner vår historia.

Kring digital arkivering har jag många funderingar som jag någon annan gång kommer att skriva om.

Elisabeth Gustavsson

Tre broar

Dagarna före jul fick jag ett telefonsamtal från en av våra medlemmar, Kjell Lundgren.

Han ville överlämna en liten skrift till Hembygdsföreningen, ett dokument i ord och bild om Tre broar byggda under åren 1924-1925.

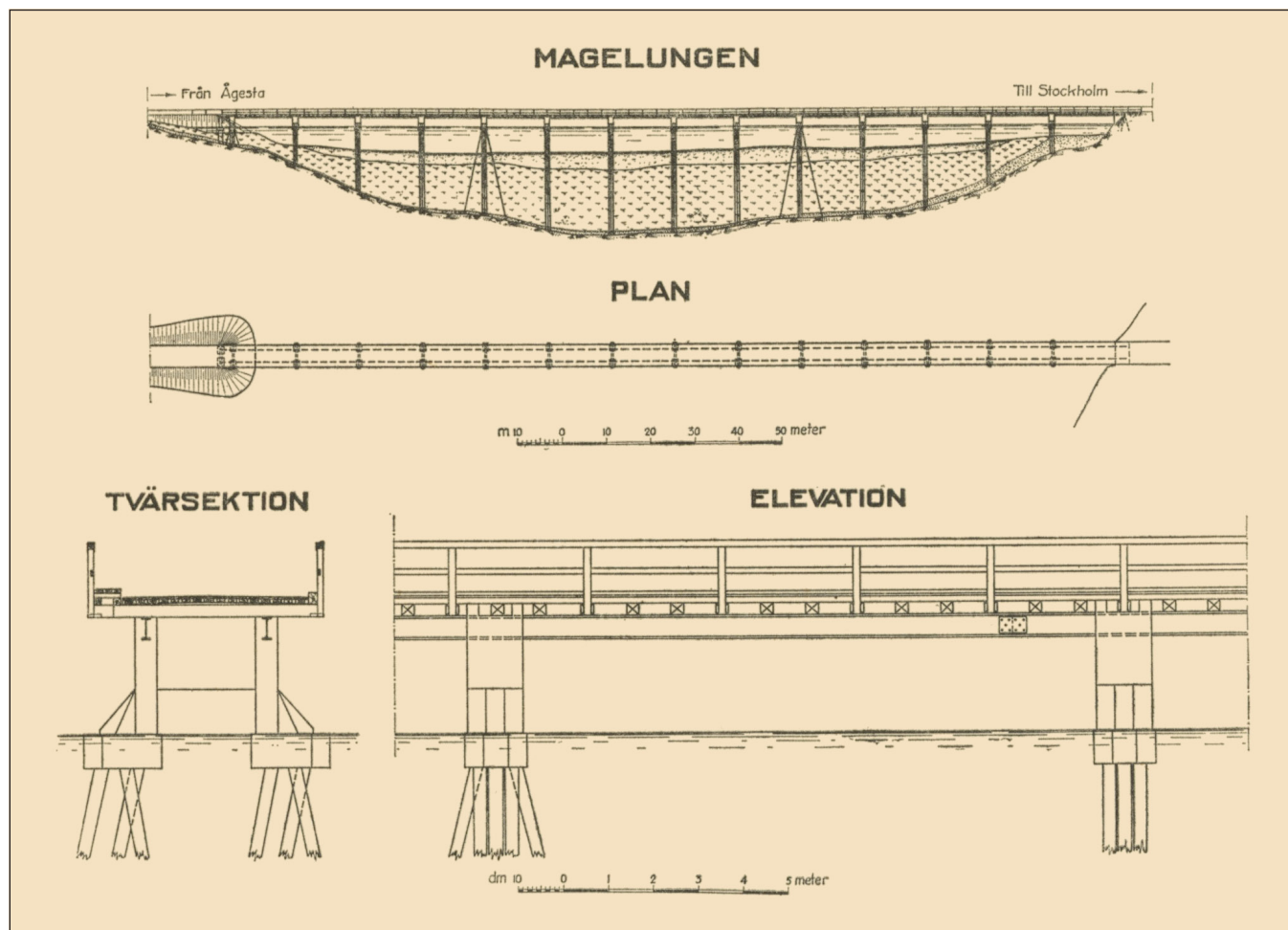
Dessa var Ågestabron, Pålsundsbron och Drottningholmsbron.

Jag vill här framföra föreningens stora tack för den trevliga skriften!

Nedan följer ett utdrag ur skriften och då med fokus på gamla Ågestabron.

Än en gång tack Kjell!

Elisabeth Gustavsson, ordförande



Här den spännande inledande texten i skriften "Tre Broar", som gavs ut av byggnadsentreprenören själv, L.E. Hellstedt & Co. i Stockholm, som ett slags CV och dokument över sitt brobyggnadskunnande.

”Härmed hava vi äran överlämna en kortfattad redogörelse för trenne av oss under åren 1924-1925 utförda brobyggnader i Stockholms län.

De tre broarna ha samtliga utförts i enlighet med av Professor Carl Forssell utarbetade ritningar och med tillämpande av ett utav honom patenterat konstruktionssätt och kunna sägas bilda en helt ny typ för landsvägsbroar.

Typen är i sin hittills erhållna utformning särskilt lämpad för stillastående vattendrag, såsom fjärdar och sund, men kan genom lämpliga förändringar i mellanstödens konstruktion även komma till användning vid strömmande vatten.

Vid vattendjup intill 12 meter passar

typen för djup till fast botten av ända upp till 25 å 30 meter och eventuellt ännu mera.

Broarna lämpa sig väl för de normala av Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen fastställda belastningarna för landsvägsbroar, men kunna ävenledes anpassas för såväl lättare trafik som tyngre sådana, t ex spårvagnar.

De enligt ifrågavarande system utförda broarna bilda kontinuerliga balkbroar på fasta mellanstöd.

Mellanstöden utgöras av armerade betongpelare uppburna av i vattnet fristående pålgrupper nedslaga till fast botten och i vattenlinjen kringgjutna och sammanhållna av betongfundament.

Som långsgående huvudbärare användas helvalsade I-balkar av normalprofil dragna genom betongpelarna och med svävande skarvar. Dessa äro antingen fasta eller rörliga beroende på pelarnas utbildning som pendelstöd eller spärrebrockar, allt efter vattendjup och bottenförhållanden.

De tvärgående sekundärbalkarna utgöras antingen av valsjárn eller grova träbjälkar. Brobanan består av långsgående bärplank avtäckt av slitplank eller eventuellt asfaltbeläggning.

Räckverket utföres allt efter brons karaktär i övrigt av trä eller profiljárn.

Beträffande kostnaderna har med den ifrågavarande konstruktionen synnerligen gynnsamma resultat uppnåtts, i det väsentliga besparingar erhållits i jämförelse med framlagda förslag enligt andra system.

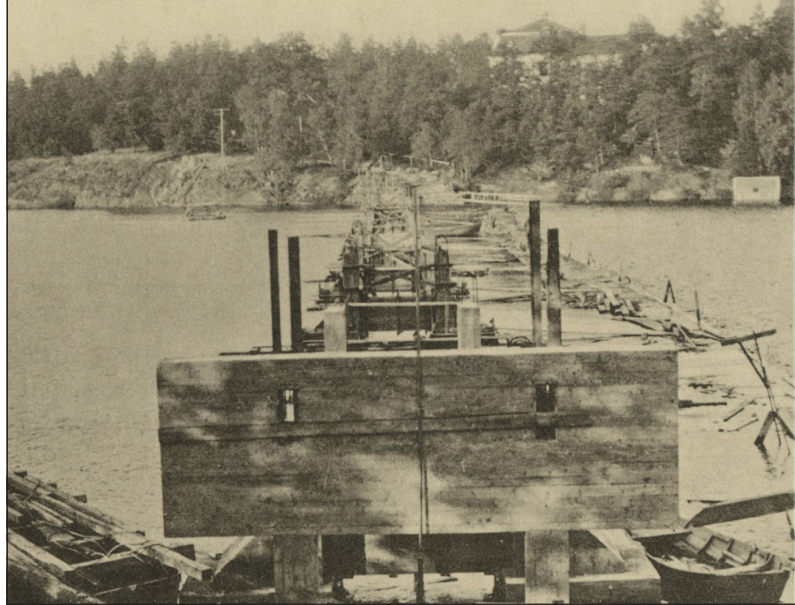
För de tre utförda broarna har kostnaden, trots grundläggningsdjup av upp till 25 meter, kunnat hållas till 120 å 160 kr/m², under det att äldre förslag betingats 2- å 3-dubbla pris.

En ytterligare och icke oviktig fördel hos denna brotyp är den korta byggnadstid, som med densamma möjliggöres.

Av de tre utförda broarna med vardera en längd av 170-200 lm. har ingen betingat längre byggnadstid än 6 månader.



"PELARFORMARNA NEDSÄTTAS"



"PELARNA UNDER ARBETE • ÄNDVY"



"PELARNA UNDER ARBETE • SIDOVY"



"LÄGGNING AV BROBANAN"



"TVÄRBJÄLKARNA UTLÄGGAS"

L. E. HELLSTEDT & C:o - STOCKHOLM

ÅGESTABRON över sjön Magelungen.

Längd: 201,5 meter.

Bredd: 5 meter, därav en gångbana 0,6 meter.

Beläggning: 50 mm. slitplank.

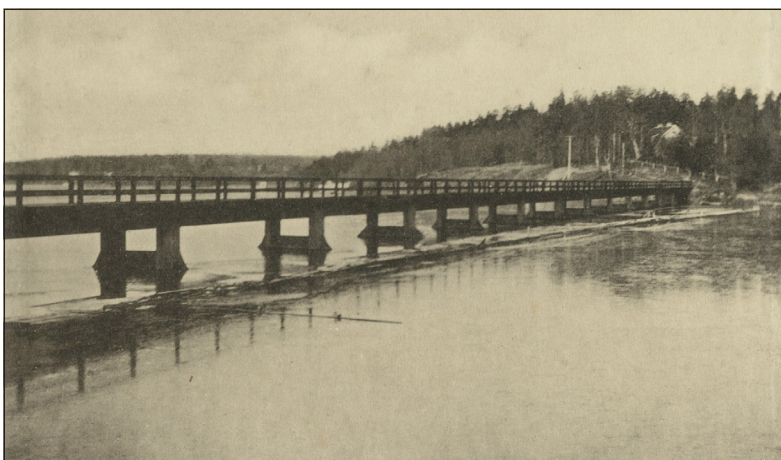
Tvärbalkar: 200×275 mm. träbjälkar.

Huvudbalkar: 2 st. INP 50.

Största grundläggningsdjup: 26 meter.

Byggnadstid: 15/6—1/12 1924.

"ÅGESTABRON • MÅTT OCH MEDEL"



"BRON FÄRDIG • SIDOVY"



"BRON FÄRDIG • ÄNDVY"

Värmlandsstugan på Farstanäset

Hallå, hallå alla värmlänningar i Farsta med omnejd. Känner ni till att Värmlandsföreningen i Stockholm har en egen stuga på Farstanäset?

Så tidigt som 1938 bildades den Värmländska ungdomsföreningen i Stockholm. Då var det stor inflyttning av unga värmlänningar till huvudstaden. 1961 bytte man namn till Värmlandsföreningen i Stockholm.

Föreningens stuga på Farstanäset kommer från en flyktinflyttning på Lovön som lades ned efter kriget. Det var stor efterfrågan på stugorna från förläggningen men Värmlandsföreningen fick via kontakter med Stockholms förvaltning köpa stugan 1946 för 2.700 kr.

Föreningen fick själv montera ned stugan och köra den till Farstanäset, där man hade fått arrendera mark från Stockholms stad.

Men det var inte helt smärtfritt att frakta stugan till Farstanäset vid framkomsten hade grannarna på Farstanäset byggt upp avspärrningar för att göra det svårt att ta sig fram till den arrenderade byggplatsen. Man var orolig för att de "glada ungdomarna" från Värmland skulle störa friden därute.

Men allt avlöpte väl, taklagsfesten hölls den 22 juni 1947 och sedan dess har föreningen hållit till där och stugan har genom åren genomgått omfattande upprustningar.

Medlemmarna har genom åren bidragit med mycket ideellt arbete. Nu finns här både el och vatten.

I och omkring stugan samlas medlemmarna för möten och andra sammankomster och inte minst fester med god mat gärna med värmländsk anknytning.

Som nävgröt till exempel, en gröt av skrädmjöl med stekfläsk och kröser till. Kröser det är lingonsylt och skrädmjölet är gjort på rostat havre som mals vid en kvarn i norra Värmland.

Ett annat namn för gröten är motti, ett namn som härstammar från de finska invandrare som tog med sig rätten på 1500-1600 talen. Förr åt man gröten med näven i "vala", numera äts den med kniv och gaffel.

En annan traditionell värmländsk specialite är klengås, kakbröd med smör och torkad mesost. Görgött säger värmlänningarna.

Att maten är viktig vid träffarna förstår jag när jag läser äldre nummer av föreningens tidning "Vi från Värmland" på nätet, en skrift som kommer ut fyra gånger om året.

Stugan är oftast öppen på söndagar under "säsong" då finns en stugvärd där som tar emot besökare. Gå gärna dit och hälsa på, ta en kopp kaffe eller kanske det behövs någon hjälp i trädgården.

Som mest har föreningen haft över 1 000 medlemmar men åren går och medlemsantalet har tyvärr minskat, numera har föreningen bara omkring 150 medlemmar.



Men fortfarande är det mycket som samlar värmlänningar till gemensamma aktiviteter och som det står i programförklaringen från 1938:

"...man ska bevara den värmländska gemyten och upprätthålla kontakten med hembygden..."

Idrottsföreningen VIK -47 och Värmlandskören som bildades 1947 finns kvar, däremot är Folkdanslaget vilade sedan 2001.



I juni varje år är det Värmlandsföreningens Dag, då är det möte med kalas i stugan.

– Inledningsvis riktade vi oss till ”alla värmlänningar”, men man måste ju inte vara från Värmland för att bli medlem, Det räcker med att man har en känsla och ett intresse för Värmland, säger föreningens nuvarande ordförande Christer Hård af Segerstad.

Så därför är alla välkomna till ett litet Värmland på Farstanäset!

Annika Sherwin





Ack Värmland du sköna... Ja, bor man i Farsta så blir man ju ständigt påmind om anknytningen till Värmland. Det framgår av namn på gator och torg framför allt. Liksom i t ex Vällingby som på samma sätt speglar Lappland.

Men för många av oss är det nog dåligt bevänt med kunskapen om vad som kännetecknar de orter som vi "tilldelats" här i Farsta. Låt oss titta lite närmare på en del av dem och se vad de har att erbjuda en besökare.

Gata upp & gata ner

En värmländsk exposé genom Farsta med *Nils-Ivar Lindström* som ciceron

GLAVA

Glavagatan heter en liten tvärgata ovanför Magelungsvägen och nedanför Brunskovsbacken.

I Glava utanför Arvika finner man den unika skifferutställningen. Den berättar om skiffer och skifferbrottets historia. Man får information om bevarande, underhåll och lagning av skiffertak. Utställningen finns utomhus och är alltid tillgänglig. Det finns också en härlig örtträdgård i Glava. Den har ett 60-tal medicinalväxter, kryddor och historiska prydnadsväxter. Man kan strosa runt och njuta av färger, dofter och lugnet.

Glava har även en fin och rogivande medeltida kyrkoplats. Pilgrimsleden passerar invid kyrkoplatsen. Här strålade nämligen flera pilgrimsleder samman. En led kom från Lurö och Gillberga och en annan från Dalsland över Svanskog och Lönnskog. Målet

Skiffermuseum i Glava

för pilgrimsfärden var Nidaros, idag Trondheim, i Norge. Vid Gladisvall i Glava står en minnessten, där det enligt traditionen ha legat en kyrka sedan 1131. .

Museet i Glava Glasbruk speglar kulturen på glasbruket under åren 1859 till 1939. Här blåstes bland annat stora glascylindrar som skars upp och upphettades för att bli fönsterglas. Här visas välbevarade dokument och föremål från munblåsningens tid fram till 1927, då maskintillverkningen ersatte hantverket. Museet visar många vackra glas som tillverkats och som är avsedda för dörrglas och skåpdörrar. Vackra glaskäppar, gardinkäppar och brevpresar finns att titta på. I Glava finns även Alfred Dobners knivverkstad och här tillverkas och säljs många fina, handgjorda knivar. Solparken vid Hillringsberg söder om Arvika är en av Sveriges största och drivs av solcellsfabriken belägen på samma plats, vilken faktiskt är nordens enda solcellsfabrik.

HAGFORS

Hagforsgatan går från rondellen på Magelungsvägen och ner till sjön.

På orten finns förstås en utställning om Monica Zetterlunds liv samt Hagfors historia. Här möter du Moncan i bild och musik. Bland annat finns scenkläder från såväl musik- som revyscenen samt en vacker bildutställning från Monicas tidiga år. Allt ackompanjerat av hennes sköna stämma.

Du får också uppleva livet på bruksorten och den omfattande musik- och idrottshistoria som naturligtvis också präglade Monicas uppväxt. På Hagfors Järnvägmuseum kommer du Uddeholmsbolagets järnväg, NKIJ, in på livet. Nordmark Klarälvdalens Järnvägar började byggas 1873 från Nordmarks gruvor till Hagfors järnverk och Stjärnsfors och vidare mot Klarälvdalen. I det barnvänliga järnvägmuseet visas gamla ånglok, elektriska lok, vagnar och arbetsredskap. Du kan gå ombord i lok och vagnar och kän-



Monica Z – värmlandstös och världsartist från Hagfors.

na atmosfären från förr. Lokstallarna med sina verkstäder står lämnade precis som de var 1990 när järnvägen lades ner. Den äldsta maskinen är "Ånghästen" från 1862, vilken skulle användas för landsvägstransporter mellan hyttor och bruk. Upplev den stora modelljärnvägen.

Dressinbanan mellan Stjärnsfors Kvarn och Hagfors Järnvägmuseum är en naturskön upplevelse, 12 kilometer tur- och retur. En av dressinerna är utvecklad i samarbete med Anders Olsson, olympisk medaljör och världsmästare i simning. Dressinen är anpassad för funktionshinder och unik i sitt slag. Upplev den vackra naturen under vägen, besök järnvägmuseet och trampa tillbaka till Stjärnsfors Kvarn, en halvdag med både historia, naturupplevelse, cafébesök och ny kunskap. Dressinerna är anpassade för två vuxna eller en vuxen och två barn. Dressinerna kan utrustas med en barnsits för små barn tillsammans med två vuxna.

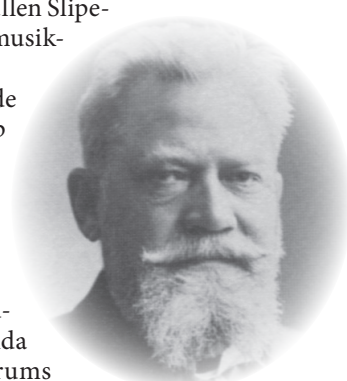
GRUMS

Grumsgatan är en liten gata i Munkforsplans förlängning.

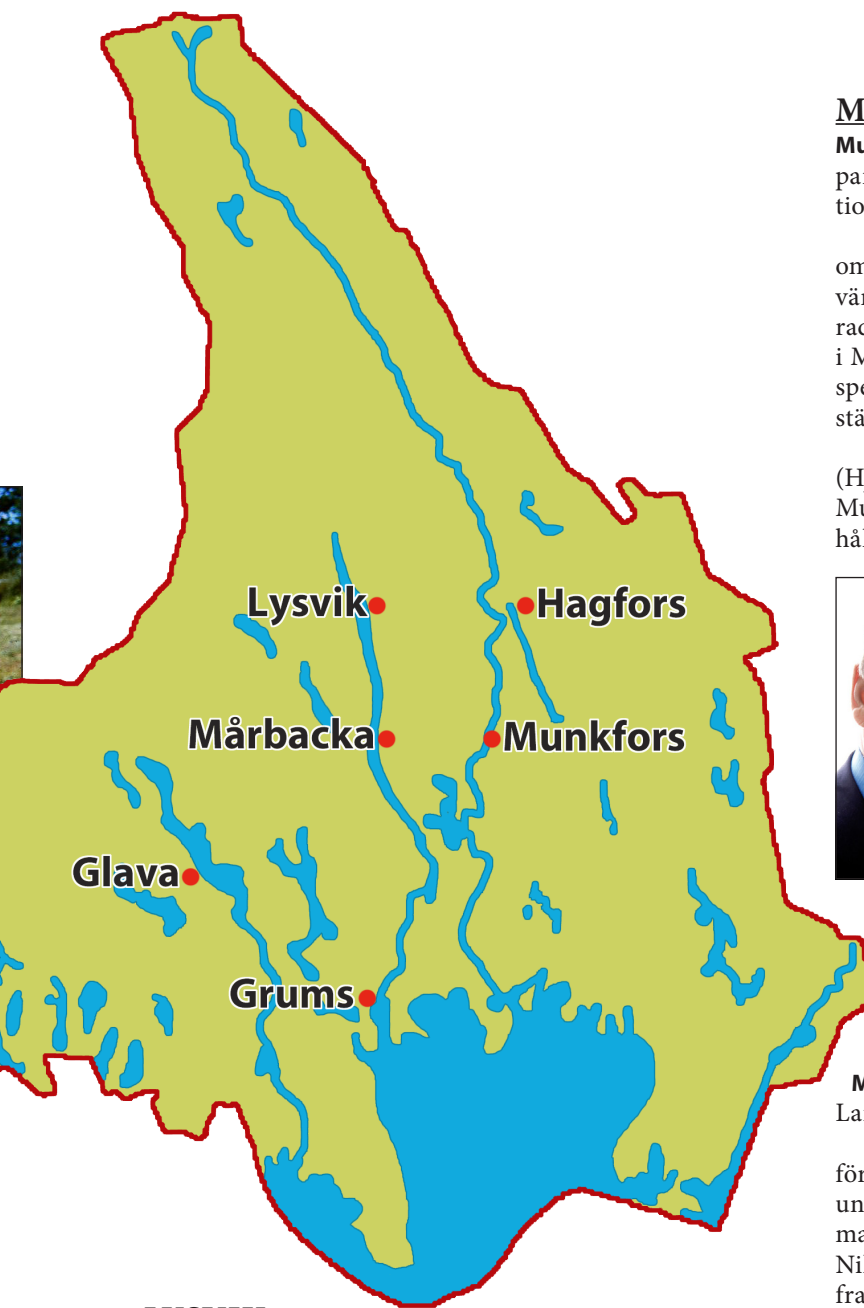
En av Värmlands största ekar finner du i Häggvik i Grums. Kanske till och med den största. Det är som en "grotta" inne i eken med en takhöjd på ca 2,40 meter. Omkretsen är 8,10 meter. Göran Tunström föddes i Borgvik i Grums. Största besöksmålet är konsthallen Slipe-riet i Borgvik. I Segmon arrangeras musikfestivalen Folk & Rock varje sommar.

Förutom Vänern finns ett omfattande sjösystem i kommunen som leder upp mot Glafsforden. I Borgvik finns en mycket fin bruksmiljö bevarad. Mitt i denna frodas nutida kultur genom en stor konsthall och olika arrangemang.

Värmskog hyser telefonmagnaten L.M. Ericssons minnesgård med museum och här finns sommartid ett vida känt café vid sjön Värme-ns strand. Grums utsågs dessvärre år 2013 till landets sämsta kommun. Men det var då det...



Lars Magnus Ericsson



LYSVIK

Lysviksgatan är en "ringväg" ovanför Färnebogatan.



Lusthuset i Lysvik

Lysviks hembygdsgård, som är socknens första skolkulhus, byggdes på 1840-talet och låg då intill kyrkan mitt i byn. Hembygdsföreningen äger hembygdsgården, och den kom att flyttas till Berga Gård, vackert belägen med storslagen utsikt vid sjön Övre Fryken.

I hembygdsgården finns ett radiomuseum samt ett bygdemuseum med bland annat samlingar från äldre tid såsom fornfynd, äldre skolmateriel och husgeråd samt miniatyrmodell av ett 1800-talssågverk. I den gamla lanthandeln finns en unik boddrake som enligt traditionen skyddade affären från inkräktare. Lusthuset från 1830 beundras för sin sällsynta arkitektur. Lysviks kyrka är vackert belägen ovanför övre Fryken. Kyrkan byggdes 1753. Bland kyrkans inventarier märks en dopfont från 1200-talet och predikstolens timglas som dateras till 1693. Altaruppsatsen i kyrkan är skulpterad i trä av okänd konstnär i slutet av 1600-talet. Dopfonten i Lysviks kyrka är från 1200-talet. Takmålningarna och korets kyrkfönster är målade av konstnären Tor Hörlin.

MUNKFORS

Munkforsplan är i huvudsak en stor parkeringsplats nedanför T-banestationen i Farsta C.

Få svenska komiker har blivit så omtyckta som Fridolf Rhudin från värmäländska Munkfors! I en bevarad miljö vid det gamla bruksområdet i Munkfors har komikern och skådespelaren fått sitt eget museum, en utställning över hans liv och karriär.

Ett rum tillägnas "Olle i Skratthult" (Hjalmar Pettersson, 1886-1960),

Munkforspojken som blev svensk-amerikas främsta underhållare. Munkfors har även fostrat en av våra dagars största

svenska artister, Bosse Parnevik, som naturligtvis också finns representerad på museet.

Varje år arrangeras Svenska Bondkomikfestivalen vid museet, en hyllning till alla artister som genom tiderna roat och fått människor att skratta.

Det är ett heldagsarrangemang med artistuppträdanden, utställningar, marknad och kvällskabare med utdelning av Fridolf Rhudin-priset.

Vackert beläget intill Klarälvens högsta naturliga vattenfall i Bruksparken finns Laxholmen Kulturhus där man får uppleva en härlig blandning av konst.



Bosse Parnevik



Fridolf Rhudin

MÅRBACKA

Mårbackagatan är en lång och slingrig gata som länkar Larsbodavägen till Ågesta broväg.

Selma Lagerlöf (1858-1940), en av världens mest kända författare, föddes och växte upp på Mårbacka. Redan som ung flicka bestämde hon sig för att bli författare. Debutromanen Gösta Berlings saga 1891, Jerusalem 1901-1902 och Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige blev stora framgångar och Selma Lagerlöf fick som första kvinna Nobelpriset i litteratur 1909.

Jag skulle aldrig blivit författare om jag inte vuxit upp på Mårbacka med dess åldriga sedvänjor, dess rikedom på sägner, dess milda vänliga människor. Så beskriver Selma själv sitt författande. Mårbacka gick efter faderns död ur släktens ägo, men tack vare sina stora litterära framgångar kunde Selma Lagerlöf år 1907 återköpa gården. Hon använde den först som sommarbostad.

Efter det att Selma Lagerlöf tilldelats Nobelpriset i litteratur (1909) köpte hon även tillbaka den jord och skog som tillhört gården och startade ett eget jordbruk, med moderna idéer där de anställda bland annat erhöi pension och sjukförsäkring. Gården omfattade på 30-talet 140 tunnland åker och 200 tunnland skog.

Åren 1901-1923 lät hon bygga om huset till dess nuvarande utseende efter ritningar av den kände arkitekten Isac Gustaf Clason. Som politiker verkade hon för kvinnans frigörelse.

Ett gravfält från järnåldern med 16 gravhögar finns vid Löveds Herrgård söder om Forshaga. Upplev platsen på våren då marken är täckt av vitsippor. Gravfältet ligger intill Pilgrimsleden.



Selma Lagerlöf

KALLELSE TILL ÅRSMÖTE 2016

Vi välkomnar alla medlemmar till Farsta hembygdsförenings årsmöte!

Tid: Torsdagen den 17 mars 2016 klockan 19.00

Plats: Aktivitetshuset Tuben, Munkforsplan 45, Farsta Centrum
(alldeles intill T-banestationen, mot parkeringen) Hiss finns.

Efter mötet bjuder vi på kaffe och tårta.

Varmt välkomna!

Styrelsen

Bilagor som bifogas till denna kallelse:

Dagordning (se nedan)

Verksamhetsberättelse (se följande tre sidor)

Övriga bilagor som kommer att finnas tillgängliga på mötet:

Bokslut för verksamhetsåret 2015

Revisorernas berättelse

Budgetförslag för budgetåret 2016

DAGORDNING FÖR ÅRSMÖTET 2016-03-17

1. Årsmötet öppnas

2. Fråga om mötet utlysts i laga ordning i
enlighet med stadgarna

3. Upprättande av röstlängd

4. Val av ordförande för årsmötet

5. Val av sekreterare för årsmötet

6. Val av två personer att justera årsmötes-
protokoll, tillika rösträknare

7. Fastställande av dagordningen

8. Styrelsens och revisorernas berättelser

- Verksamhetsberättelsen
- Bokslut
- Fastställande av resultat och balansräkning
- Revisorernas revisionsberättelse
- Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen för det
gångna verksamhetsåret

9. Val av:

- ordförande för en tid av två år
- styrelseledamöter för en tid av två år
- styrelsesuppleanter för en tid av ett år
- revisorer för en tid av två år
- revisorssuppleant för en tid av ett år
- valberedning, det ska ingå tre personer,
varav en ska vara sammankallande

10. Styrelsens budgetförslag för kommande
verksamhetsår

11. Fastställande av årsavgift för kommande
verksamhetsår

12. Behandling av förslag från styrelsen

13. Motioner som inkommit före den
1 februari 2015

14. Övriga frågor

15. Mötet avslutas

Verksamhetsberättelse 2015

Farsta hembygdsförening

Styrelsen för Farsta hembygdsförening överlämnar här följande redogörelse för verksamhetsåret 2015.

Styrelsens sammansättning

Styrelsen har under verksamhetsåret bestått av följande ledamöter:

Ordförande: Elisabeth Gustavsson

Kassör: Birgitta Wiklund

Sekreterare: Hans Ahlgren

Ledamot och

vice ordf: Stig Färndahl

Ledamott: Jonas Jansson

Suppleant: Annika Sherwin

Suppleant: Hans Strömberg

Övriga förtroendevalda under året:

Revisor: Nils Thoor och Erik Blennberger

Revisors-
suppleant Hans Strömberg

Ombud: Stockholms Länsförbund har för Farsta hembygdsförening representerats av Hägerstens hembygdsförenings ordförande Birgitta Biesheuvel.
Farsta Föreningsråd har varit Nils Thoor och Birgitta Wiklund
Farsta Kulturkommitté har varit Annika Sherwin

Valberedning: Liss-Gun Öhrstedt, Enrico Abbote och Inga Thörn.

Redaktör för Hembygdsnytt: Bertil Berggren

Sammanträden

Föregående årsmöte hölls den 12 mars 2015. Styrelsen har haft 10 protokollförda sammanträden under verksamhetsåret.

Styrelsen har under verksamhetsåret hållit mycket kontakt via e-post och telefonsamtal samt haft några arbetsmöten inför aktiviteter.

Ekonomisk rapport

Medlemsavgifter

På årsmötet 2015 beslöts att årsavgiften skulle höjas till 200 kr för år 2016. Föreningen hade den sista december 2015, 153 fullt betalande medlemmar. Utöver dessa finns hedersmedlemmar och andra som är befriade från medlemsavgiften.

Övrigt

Se bilagor för den ekonomiska redovisningen.

Bokslut och huvudbok, bilaga 1

Revisorernas berättelse, bilaga 2

Studiecirkel

En studiecirkel, Södertörns villastad, har fortgått under året, det är en fortsättning från föregående år. Även detta år har veckoträffar ägt rum med cirka 4 deltagare per gång i studiecirkeln. Hans Ahlgren har varit cirkelledare, Personer har bjudits in och berättat om platser och hus.

Studiecirkeln är i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan.

En studiecirkel om Farsta Centrum inför festivalen i maj har genomförts. Studieledare var Tiiu Valmet. Studiecirkeln var i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan.

Hembygdsnytt

Under året har 4 nummer av Hembygdsnytt kommit ut. Tidningen har sänts ut till medlemmarna och övriga som föreningen delger informationen, bl a stadsdelsförvaltningen, bibliotek, skolor med flera.

Det är mycket arbete som läggs ner av några få medlemmar för att färdigställa, skriva och skicka ut vår medlemstidning. Styrelsen har beslutat att även i fortsättningen, som föregående år, låta tidningen tryckas i färg då det ger en trevligare tidning, både utseendemässigt och ur läsvärdhet. Det skapar ett mervärde för artiklarna och tidningen.

Brännkyrkaboken

I år har hembygdsföreningen sålt slut på alla exemplar av Brännkyrkaboken. Inget beslut finns om vi ska rekvirera nya böcker.

Digitalisering av vårt arkivmaterial

Arbetet med att digitalisera vårt arkivmaterial fortgår. Arbetet med att strukturera och sortera arkivmaterialet pågår hela tiden.

Hemsida

Vi har nu en ny hemsida som publicerades under året enligt det avtal vi har ingått med Sveriges hembygdsförbund. Administratör för webbplatsen är Jonas Janson.

Vandringar och övriga aktiviteter

Förfrågan från flera organisationer har inkommit, under verksamhetsåret, för att få information om föreningen och vår verksamhet.

Flera trevliga bildspel har tagits fram för att användas vid olika aktiviteter.

Januari medverkat vid föredrag i Tuben.

Vi deltog i Berättarcafé, Växtplats Farsta, i februari och berättade om hembygdsföreningen.

I februari genomfördes ett studiebesök i Hökarängens Gård av delar av styrelsen. Syftet var att få mer kunskap och dokumentera historien.

Flera möten har ägt rum med Stockholms stadsmuseum. Vi har i första hand arbetat med bildmaterial.

Fyra personer från styrelsen deltog i Stockhos läns hembygdsförbunds årsmöte på Skansen i mars.

I april genomfördes en vandring utmed Forsån med PRO Farsta och en vandring till Farsta Nästet. Den vandringen var i samarbete med stadsdelsförvaltningen.

Under våren har vi haft flera möten för att förbereda Farsta mat- och kulturfestival. Den genomfördes 27-30 maj. Vi fick många besökare och lovord för vår medverkan. Lite reklam fick vi också då SR radio P4 intervjuade oss under pågående festival. Rundvandringen i Centrum med vår auktoriserade guide Tiiu Valmet blev mycket uppskattat. En av de bästa ”utställarna” blev omdömet efter festivalen. Vid genomförandet av festivalen har samarbete skett med Studieförbundet Vuxenskolan och Stockholms Stadsmuseum.

Mindre sammankomster i vår lokal där personer bjudits in och gett oss mer kunskaper inom vårt verksamhetsområde.

I oktober höll vi föredrag om Farsta Strand med omnejd för seniorer i en bostadsrättsförening.

Deltagit i möten med föreningsrådet Farsta Gård, bl a om den höjda hyran samt allmän information.

Möte med Farsta bibliotek och genomföra en bildutställning, från ”vendeltid till pendeltid” Bilder från forna Farsta som lands- och jordbruksområde, var under tiden 2-15 november.

Föredrag i Tuben om Farsta som landsbygd och Farsta Gård. Mötet var mycket välbesökt.

Den 21-22 november deltog föreningen på Farsta Gårds julmarknad. Vår monter blev välbesökt och vi fick lite inkomster och några nya medlemmar.

Möte med Atrium-Ljungberg , i december, för att hjälpa till med en utställning om Farsta Centrum i början på 2016. Vi har hjälpt till med bilder och annat material till den utställningen.

Bild- och filmföreläsningar har skett i vår lokal.

Städdagar i vår lokal på Torsbygatan 24 har skett .

Övrigt

Vi i styrelsen vill tacka alla för ett gott samarbete under verksamhetsåret 2015

Farsta i februari 2016

Elisabeth Gustavsson
Ordförande

Stig Färndahl
Ledamot

Jonas Jansson
Ledamot

Hans Strömberg (början av året)
Suppleant

Birgitta Wiklund
Kassör

Hans Ahlgren
Sekreterare

Annika Sherwin
Suppleant